

Evropská unie

Ing. Jaroslava Syrovátková, Ph.D.

Instituce v Evropské unii

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Instituce v Evropské unii

Instituce představují vyjádření vůle vytvářet stále pevnější unii lidu Evropy.

Evropská unie disponuje institucionálním systémem, který umožňuje evropské sjednocování pro všechny členské státy.

Instituce v Evropské unii

Instituce Evropské unie

- Evropský parlament
- Evropská komise
- Evropská rada
- Rada evropské unie
- Evropský soudní dvůr
- Evropský účetní dvůr

Instituce v Evropské unii

- Hospodářský a sociální výbor
- Výbor regionů
- Evropská investiční banka
- Evropská centrální banka
- Evropský ombudsman

Instituce v Evropské unii

Institucionální rovnováha

- Každá instituce jedná v souladu se svěřenými pravomocemi – *zásada institucionální rovnováhy*.
- Žádná instituce nesmí zasahovat do pravomocí instituce jiné.

Instituce v Evropské unii

Instituce vycházejí ze sdílení politické odpovědnosti:

- Evropská komise – navrhuje,
- Evropský parlament – doporučuje,
- Rada Evropské unie – rozhoduje,
- Evropský soudní dvůr – rozhoduje spory,
- Evropská rada – stimuluje,

Instituce v Evropské unii

Instituce vycházejí ze sdílení politické odpovědnosti:

- Evropský účetní dvůr – kontroluje finance,
- Hospodářský a sociální výbor – diskutuje,
- Výbor regionů – reprezentuje zájmy regionů,
- Evropská investiční banka – podporuje,
- Evropská centrální banka – pečuje o cenovou stabilitu,

Instituce v Evropské unii

Instituce vycházejí ze sdílení politické odpovědnosti:

Evropský ombudsman – dozírá.

Instituce v Evropské unii

Složení a působení evropských institucí a orgánů bylo schváleno v padesátých letech 20. století.

Smlouva z Nice

Smlouva z Nice

- schválena v Nice 11. prosince 2000,
- podepsaná hlavami států nebo vlád členských států dne 26. února 2001,
- ratifikovaná členskými státy,
- vstoupila v platnost dne 1. února 2003,

Smlouva z Nice

Smlouva doplnila ostatní smlouvy a otevřela cestu k první velké institucionální reformě v rámci integračního postupu.

Cílem smlouvy bylo nastavení fungování evropských institucí, tak, aby byl připraveny na vstup nových členských států.

Smlouva z Nice

Smlouva doplnila ostatní smlouvy a otevřela cestu k první velké institucionální reformě v rámci integračního postupu.

Cílem smlouvy bylo nastavení fungování evropských institucí, tak, aby byl připraveny na vstup nových členských států.

Smlouva z Nice

1. Složení a omezení rozsahu Evropské komise.
2. Rozšíření možností pro hlasování kvalifikovanou většinou do dalších oblastí.
3. Nové rozdělení vážení hlasů v Radě EU.
4. Zajištění větší flexibility pro zpřesněná ujednání o spolupráci.

Evropská rada

- Hlavní politický orgán Evropské unie
- Členové: 27 hlav států a vlád členských zemí Evropské unie a předseda Evropské komise
- Místo zasedání: Brusel
- Předsednictví: od 1. 7. 1998 se střídá každých 6 měsíců

Evropská rada

- Vznikla na počátku 70. let minulého století ze schůzek nejvyšších představitelů členských států.
- Smlouvou o Evropské unii jí byl udělen oficiální status.

Evropská rada

- Zasedání se konají minimálně 2 x ročně
- Účastní se ho hlavy či ministerští předsedové členských států EU a předseda Evropské komise.
- Závěry všech zasedání jsou veřejné.

Evropská rada

- Posláním Evropské rady je dávat EU podněty pro další rozvoj a určovat její všeobecné směřování.
- Evropská rada je přímo zodpovědná za oblast dvou pilířů EU – za Společnou zahraniční a bezpečnostní politiku a za policejní a justiční spolupráci v trestních věcech

Evropská rada

Evropská rada neschvaluje právní normy, ale přijímá politická rozhodnutí o prioritách budoucího vývoje, ze jednání vychází podnět pro další rozvoj integračního procesu.

Evropská rada

- Po každém zasedání je povinna předložit Evropskému parlamentu zprávu o jednání a každoročně písemnou zprávou informovat o pokroku, kterého EU dosáhla.

Evropská rada

- Zajištění úkolů Evropské rady probíhá na základě přijetí principiálních politických rozhodnutí nebo na základě formulování směrníc a instrukcí pro práci Rady Evropské unie nebo Evropské komise.

Rada Evropské unie

- legislativní a výkonný orgán
- členové: ministři 27 členských států EU
- předsednictví se od 1. 7. 1998 střídá každých 6 měsíců
- místo zasedání: Brusel, v dubnu, v červnu a v říjnu v Lucemburku

Rada Evropské unie

V rámci předsednictví se:

- připravuje a řídí všechna zasedání
- vypracovávají se návrhy kompromisů a hledají věcná řešení problémů předložených Radě
- snaží se zajistit důslednost a kontinuitu rozhodovacího procesu
- všeobecná koordinace činnosti Rady

Rada Evropské unie

- konkrétní sestava členů při zasedání je odvozena od tématu setkání
- projednávají se všeobecné záležitosti (ekonomika, finance a zemědělství, doprava, životní prostředí, průmysl, soc. věci atd.)

Rada Evropské unie

- obecné záležitosti se projednávají na zasedáních tzv. Rady pro všeobecné záležitosti složené z ministrů zahraničí, kde se také rozhoduje o záležitostech Společné zahraniční a bezpečnostní politiky
- koordinaci hospodářské politiky EU projednává Rada ve složení ministrů financí a hospodářství

Rada Evropské unie

- profesionální zázemí Rady EU tvoří Výbor stálých zástupců a Generální sekretariát
- **Výbor stálých zástupců**
tvoří spojovací článek mezi členy a EU, stálí zástupci státu v Bruselu (velvyslanci a jejich zástupci) projednávají a připravují návrhy, o kterých rozhoduje Rada EU.

Rada Evropské unie

- **Generální sekretariát**

zajišťuje zasedání po technické a administrativní stránce

tvoří ho 5 ředitelství a odbor právních služeb.

Generální tajemník je zároveň Vysokým představitelem pro Společnou zahraniční a bezpečnostní politiku.

Rada Evropské unie

- je nadnárodní i mezivládní organizací
- Úkoly Rady EU:
 - tvorba legislativy (vydávání zákonů),
 - koordinace hospodářské politiky EU,
 - návrh rozpočtu a kontrola jeho plnění,
 - jmenování,
 - vnější vztahy (politické cíle).

Rada Evropské unie

Smlouva o Evropské unii stanovila, že většina rozhodnutí bude přijímána buď hlasováním kvalifikované většiny anebo jednomyslně.

Rada Evropské unie

ROZHODOVÁNÍ V RADĚ EU

- Akty Rady mají podobu nařízeních, směrnic, rozhodnutí, společných akcí, společných postojů, doporučení, stanovisek, závěrů, prohlášení, usnesení.

Rada Evropské unie

- Počet hlasů každého členského státu stanoví Smlouvy (čl. 205 SES). V rámci jednotlivých politik smlouvy dále vymezují případy, ve kterých je při hlasování vyžadována:
- **prostá většina** - k přijetí návrhu se Rada musí usnést většinou hlasů svých členů. Každý stát má jeden hlas. (Používá se většinou u procedurálních otázek.)

Rada Evropské unie

- **kvalifikovaná většina** - patří k nejvíce využívaným způsobům hlasování. Postupně vytlačuje význam jednomyslného hlasování.
- **jednomyslnost** - každá země má při hlasování jeden hlas, uplatňuje se zde systém veta. Z hlediska tvorby funkční politiky EU méně efektivní (hrozba uplatnění veta).

Rada Evropské unie

HLASOVÁNÍ KVALIFIKOVANOU VĚTŠINOU

- kvalifikovaná většina je počet hlasů zástupců Rady EU vyžadovaných pro rozhodnutí na základě článku 205(2) Smlouvy o ES. Od 1. ledna 2007 je kvalifikovaná většina určena jako **255 hlasů z 345**. Kvalifikovaná většina by měla představovat 62 % celkové populace EU.

Rada Evropské unie

Počet hlasů členských států

Německo: 29

Česká republika: 12

Litva: 7

Francie: 29

Řecko: 12

Slovensko: 7

Itálie: 29

Maďarsko: 12

Finsko: 7

Rada Evropské unie

Počet hlasů členských států

Velká Británie: 29

Portugalsko: 12

Kypr: 4

Španělsko: 27

Rakousko: 27

Estonsko: 4

Rada Evropské unie

Počet hlasů členských států

Polsko: 27

Švédsko: 10

Lotyšsko: 4

Rumunsko: 14

Bulharsko: 10

Lucembursko: 4

Rada Evropské unie

Počet hlasů členských států

Nizozemsko: 13

Dánsko: 7

Slovinsko: 4

Belgie: 12

Irsko: 7

Malta: 3

Evropský účetní dvůr

- členové: 27, za každý členský stát jeden
- sídlo: Lucemburk
- zřízen: 1975
- začal fungovat: 1977
- nedisponuje soudní pravomocí k prosazování svých kontrolních pravomocí nebo k vyšetřování v případě podezření z nezákonné činnosti

Evropský účetní dvůr

- Úkoly:
 - kontrola řádného nakládání s příjmy a výdaji,
 - správnost finančního řízení,
 - vyjadřuje se k rozpočtovým a finančním projektům.

Evropský účetní dvůr

- je autonomní ve volbě zkoumaného objektu i v metodě zkoumání,
- každá instituce s přístupem k fondům EU je povinna na požádání poskytnout EÚD informace a dokumentaci,
- po ukončení rozpočtového roku předkládá výroční zprávu, kterou projednává EP,
- zpravidla rozhoduje většinou hlasů.

Hospodářský a sociální výbor

- členové: 344 členů (země zastoupeny podle velikosti populace)
- sídlo: Brusel
- zasedání: 1 x měsíčně
- zřízen: Římskou smlouvou v roce 1958

Hospodářský a sociální výbor

- členy Výboru lze rozdělit do **tří** stejně velkých **skupin**:
- **Skupina I - zaměstnavatelé:**
 - veřejné a soukromé sektory průmyslu, obchodu, financí, velké podniky

Hospodářský a sociální výbor

- **Skupina II - zaměstnanci:**
 - národní konfederace odborových svazů
- **Skupina III - různé zájmy a činnosti:**
 - zemědělci, spotřebitelé, sociální hospodářství, řemeslníci, malé a střední podniky, odborné profese, nevládní organizace působící v sociální oblasti a oblasti životního prostředí, svobodná povolání

Hospodářský a sociální výbor

- EHSV se dále skládá z **šesti sekcí a čtyř orgánů** podobných parlamentním výborům, které se specializují na konkrétní oblasti:

Hospodářský a sociální výbor

- **Sekce EHSV:**
 - jednotný trh, výroba a spotřeba
 - doprava, energetika, infrastruktura, informační společnost
 - zemědělství, rozvoj venkova a životní prostředí
 - hospodářská a měnová unie, hospodářská a sociální soudržnost
 - zaměstnanost, sociální záležitosti a občanství
 - vnější vztahy

Hospodářský a sociální výbor

Orgány EHSV:

- Poradní komise pro průmyslové změny
- Středisko pro sledování jednotného trhu
- Středisko pro sledování udržitelného rozvoje
- Středisko pro sledování trhu práce

Hospodářský a sociální výbor

- poradní úloha
- dohlíží na fungování vnitřního trhu a upozorňuje na jeho selhání
- právo vydávat stanoviska k jakékoliv záležitosti týkající se EU
 - publikovaná v Úředním věstníku EU
 - syntézou výrazně odlišných výchozích pozic a zpětná vazba Radě EU a EP

Výbor regionů

- byl založen v roce 1994
- je poradním orgánem Evropské unie
- sestává ze zástupců evropských regionálních a místních orgánů
- vyjadřuje stanoviska regionálních a místních samospráv k rozhodnutím, která se jich týkají.

Výbor regionů

- Výbor regionů má 344 členů zastupujících místní a regionální orgány a 344 náhradníků, 27 národních delegací, 4 politické skupiny a 6 tematických komisí.

Výbor regionů

- sídlo: Brusel
- zasedání: 5 x ročně
- zřízen: smlouvou o EU v roce 1991
- má poradní úlohu
- je strážce subsidiarity

Výbor regionů

- Obligatorní konzultace (Rada EU či Komise (závazně předepsány: vzdělávání, kultura, zdravotnictví, energetika, soc. legislativa ...))
- Fakultativní konzultace (Rada EU) – nepovinné: různé legislativní záměry

Evropská investiční banka

- členové: 27 států EU
- sídlo: Lucemburk
- zřízena: Římskou smlouvou v roce 1958
- poskytuje středně- a dlouhodobé investiční úvěry podporující vyvážený hospodářský vývoj Evropské unie

Evropská investiční banka

- na neziskové bázi poskytuje nebo garantuje úvěry především v oblasti průmyslu, infrastruktury, telekomunikací, ochrany životního prostředí a energetiky
- pomoc méně rozvinutým oblastem EU, modernizace a restrukturalizace podniků, podpora projektů a nových pracovních míst, pomoc ostatním zemím světa

Evropská investiční banka

- Rada guvernérů (ministři financí členských států): stanovuje všeobecné direktivy úvěrové politiky, schvaluje účetní rozvahu a výroční zprávu EIB
- jmenuje členy Rady ředitelů, Řídícího výboru a Účetního výboru

Evropská investiční banka

Rady ředitelů

- 27 členů jmenovaných vládami členských států + 1 člen jmenovaný Komisí
- vedení banky dle jejich úkolů
- rozhoduje o poskytování půjček

Evropská investiční banka

Řídící výbor

- 9 členů z Rady ředitelů
- výkonný orgán řídící všechny operace banky
- doporučení Radě ředitelů
- odpovědnost za provádění jejich rozhodnutí

Evropská investiční banka

Účetní výbor

- kontroluje všechny operace
- potvrzuje správnost a řádnost účetnictví

Evropská centrální banka

sídlo: Frankfurt nad Mohanem

vznik: 1. 7. 1998

nezávislá

kapitál: stanoven na 4 mld. EURO

jedinými upisovateli a držiteli

kapitálu ECBH jsou národní CB členských
států EU

upisování dle podílu státu na GDP
a počtu obyvatel v EU

Evropská centrální banka

Úkoly ECB

- definovat a uskutečňovat měnovou politiku
- udržování cenové stability
- řízení zahraničně devizových operací
- držba a správa devizových rezerv členských států EU

Evropská centrální banka

Úkoly ECB

- podpora fungování platebního systému
- výlučné právo emitovat Euro
- shromažďování statistických informací
- poradní funkce

Evropská centrální banka

- Řídící (správní) rada (Rada guvernérů): 6 členů NN + guvernéři CB členů eurozóny – přejímá a vydává směrnice, formuluje měnovou politiku
- Výkonný výbor (Výbor ředitelů): prezident a viceprezident ECBN + další 4 členové – provádí měnovou politiku, výkon pravomocí na něj delegovaných Radou guvernérů

Evropská centrální banka

- Generální rada: prezident a viceprezident ECB + guvernéři CB členů EU – odpovídá za realizaci úkolů, poradní funkce, podílí se na sběru statistických informací
- výroční zprávy ECB
- přípravy pro zafixování směnných kurzů

Evropský ombudsman

- sídlo: Štrasburk
- volen: Evropským parlamentem
- vyšetřuje stížnosti na špatnou správu vykonávanou institucemi a orgány EU
- nemůže se zabývat stížnostmi týkajícími se státní, regionální a místní správy členských států EU

Evropský ombudsman

- stížnosti mohou podávat občané členských států EU nebo osoby s povolením k pobytu v členském státě, firmy a sdružení či jiné právnické osoby se sídlem v Evropské unii